

C-430/24. sz. [Badzhanova]ⁱ ügy**Előzetes döntéshozatal iránti kérelem****A benyújtás napja:**

2024. június 19.

A kérdést előterjesztő bíróság:

Sofiyski rayonen sad (Bulgária)

Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat kelte:

2024. június 19.

Kérelmező:

K. P. V.

25215. sz.

VÉGZÉS

Szófia, 2023. június 19.

A **Sofiyski rayonen sad** (szófiai kerületi bíróság, Bulgária), polgári osztály,
28. tanács [...] [omissis]

[...] [omissis]

[...] [omissis] figyelembe véve a következőket:

Az eljárás az EUMSZ 267. cikk [első] bekezdésén alapul.

Az eljárás tárgya a polgári ügyekben a joghatóságra vonatkozó, az 1215/2012/EU rendelet 7. cikke szerinti szabályok értelmezése, valamint az a kérdés, hogy a tagállamok korlátozhatják-e az e rendelkezésben előírt joghatóságot.

1. Felek:**1.1. Kérelmező:**

ⁱ A jelen ügy neve fiktív. Az nem egyezik az eljárásban részt vevő egyetlen fél valódi nevével sem.

A jelen ügyben a kérelmező **K. P. V.** bolgár állampolgár, akinek nyilvántartás szerinti állandó lakcíme a bulgáriai P.-ben található, és aki jelzi, hogy L.-ben, Franciaországban rendelkezik szokásos tartózkodási hellyel.

[...] [omissis]

1.2. Adós:

Az eljárásban még nem vesz részt adós (az a személy, aki egy esetleges későbbi bírósági eljárásban az alperes lenne), mivel egyoldalú eljárásról van szó, és az adós csak a cselekvésre felszólító meghagyás mint az ügyben hozott határozat kibocsátását követően kap lehetőséget a részvételre (lásd: 2022. szeptember 9-i Toplofikatsia Sofia és társai ítélet, C-208/20 és C-256/20, 32. és 33. pont).

Az ügy nemzetközi elemének indokolása érdekében azonban rá kell mutatni, hogy a kérelem a **Deutsche Lufthansa AG** [...] [omissis] németországi székhelyű társaság ellen irányul, amelynek központi ügyvezetése köztudottan Frankfurt am Mainban található.

2. A felek kérelmei

A kérelmező kártalanítást kér egy teljes utazás részét képező légi járat törlése miatt, amely utazásnak [...] Franciaországban kellett volna kezdődnie, és a bulgáriai szófiai repülőtéren való leszállással kellett volna végződnie. Késedelmi kamatot is követel.

3. A nemzeti jog

3.1. A Graždanski protsesualen kodeks (polgári perrendtartás; a továbbiakban: GPK) (közzétéve a Darzhaven vestnik [DV] [állami közlöny] 2007. július 20-i 59. számában, hatályba lépett 2008. január 1-jén, legutóbbi módosítás: a DV 2024. május 1-jei 39. száma):

Kézbesítés kereskedők és jogi személyek részére

50. cikk (1) A vonatkozó nyilvántartásba bejegyzett kereskedők és jogi személyek esetében a kézbesítés helye a nyilvántartásba bejegyzett utolsó cím.

(2) Amennyiben a személy elhagyta a címét, és új címét nem jegyezték be a nyilvántartásba, valamennyi iratot az ügy aktájához kell csatolni, és azokat szabályszerűen kézbesítettnek kell tekinteni. [...]

Kézbesítés az országban lakóhellyel rendelkező külföldiek részére

53. cikk Az országban lakóhellyel rendelkező külföldiek részére történő kézbesítés az illetékes közigazgatási hatóságoknál megadott címre történik.

Cselekvésre felszólító meghagyás kibocsátása

411. cikk (1) ([...] [omissis] kiegészítve [...] [omissis] 100/2019. szám) A kérelmet az adós állandó lakóhelye vagy székhelye szerint illetékes Rayonen sadhoz (kerületi bíróság) kell benyújtani; e bíróság három napon belül hivatalból megvizsgálja az illetékességét. A fogyasztóval szembeni kérelmet az aktuális lakcíme, az aktuális lakcíme hiányában pedig az állandó lakcíme szerinti bírósághoz kell benyújtani. Ha a bíróság úgy ítéli meg, hogy az ügy elbírálására nem illetékes, haladéktalanul továbbítja azt az illetékes bírósághoz.

(2) (módosítva – DV 2015/50. szám) A bíróság az eljárási szempontokat érintő tárgyaláson megvizsgálja a kérelmet, és az (1) bekezdésben előírt határidőn belül cselekvésre felszólító meghagyást bocsát ki, kivéve, ha:

1. [...] [omissis] a kérelem nem felel meg a 410. cikkben foglalt feltételeknek, és a kérelmező az értesítéstől számított három napon belül nem orvosolja a hibákat;
2. a kérelem jogszabályba vagy a jó erkölcsbe ütközik;
3. [...] [omissis] a követelés fogyasztói szerződésben szereplő tisztességtelen feltételre alapul vagy észszerűen feltételezhető az ilyen feltétel fennállása;
4. [...] [omissis] az adós nem rendelkezik állandó lakcímmel vagy székhellyel a Bolgár Köztársaság területén;
5. [...] [omissis] az adós nem rendelkezik szokásos tartózkodási hellyel vagy állandó telephellyel a Bolgár Köztársaság területén.

(3) Ha a bíróság helyt ad a kérelemnek, cselekvésre felszólító meghagyást bocsát ki, amelynek másolatát kézbesítik az adósnak.

Jogorvoslat

413. cikk (1) A cselekvésre felszólító meghagyás ellen – a költséghányad kivételével – nincs helye jogorvoslatnak.

(2) [...] [omissis] A cselekvésre felszólító meghagyás kibocsátása iránti kérelmet egészben vagy részben elutasító végzés ellen a kérelmező egyéni jogorvoslattal élhet; a kézbesítéshez nem kell másolatot csatolni.

3.2. Targovski zakon (a kereskedelemről szóló törvény; a továbbiakban: TZ) (a DV 1991. június 19-i 48. száma, legutóbbi módosítás: a DV 2024. május 10-i 41. száma):

Külföldi személy fióktelepe

17a. cikk [...] [omissis] (1) A cégjegyzékbe be kell jegyezni a külföldi személy olyan fióktelepét, amelyet nemzeti joga szerint a kereskedelmi tevékenység folytatására jogosultként nyilvántartásba vettek.

(2) A 17. cikk (2) bekezdésében megjelölt adatokon kívül a nyilvántartásba vétel iránti kérelemnek a következő adatokat kell tartalmaznia:

1. [...] [omissis] a külföldi személy jogi formája, cégneve vagy a külföldi személy neve és székhelye, valamint a fióktelep cégneve, amennyiben az eltér a külföldi személy cégnevétől;
2. a nyilvántartás és a külföldi személy nyilvántartási száma, amennyiben az alkalmazandó jog ezt előírja;
3. a külföldi személyre alkalmazandó nemzeti jog, amennyiben az nem az Európai Unió valamely tagállamának joga;
4. azon személyek, akik a külföldi személyt azon nyilvántartás szerint képviselik, amelybe az be van jegyezve, amennyiben van ilyen nyilvántartás, a képviselő típusa, továbbá a felszámolók és vagyonfelügyelők és azok jogkörei.

3.3. Zakon za registar BULSTAT (a BULSTAT-nyilvántartásról szóló törvény) (a DV 2005. május 10-i 39. száma, legutóbbi módosítás: a DV 2023. október 6-i 84. száma):

3. cikk (1) A BULSTAT-nyilvántartásba be kell jegyezni a következőket: [...]

5. azon külföldi jogi személyek,

- a) akik az ország területén gazdasági tevékenységet folytatnak, ideértve az állandó telephelyen, állandó létesítményen vagy állandó tárgyon keresztül végzett tevékenységet is, vagy [...]

7. cikk (1) [...] [omissis] A 3. cikk (1) bekezdésének 1–8. pontjában, valamint (2) és (3) bekezdésében megjelölt személyek esetében a BUL[STAT-nyilvántartásba be kell jegyezni] a következő adatokat és körülményeket:

7. székhely és üzleti cím;
8. [...] [omissis] levelezési cím, telefon, fax és e-mail cím;
9. a tevékenység helyének vagy az ingatlanok a címe [...]

3.4. Danachno-osiguriteln protsesualen kodeks (az adó- és társadalombiztosítási eljárás rendjéről szóló törvénykönyv) (a DV 2005. december 29-i 105. száma, legutóbbi módosítás: a DV 2024. április 23-i 36. száma):

1. § Ezen eljárási törvénykönyv alkalmazásában:

5. Állandó telephely:

1. az a (tulajdonban álló, bérelt vagy más jogcímen használt) állandó hely, amelyen keresztül egy külföldi személy részben vagy egészben valamely gazdasági tevékenységet folytat az ország területén, például az ügyvezetés helye; fióktelep; az ország területén nyilvántartásba vett kereskedelmi képviselet; iroda; ügyvédi iroda; stúdió; üzem; műhely (gyár); üzlet; áruraktár; javítóműhely; összeszerelő üzem; építkezés; bánya; kőfejtő; fűrólyuk; olaj- vagy gázforrás, természeti erőforrások forrása vagy kinyerésének más helyszíne;
2. valamely tevékenységnek a külföldi személyek nevében történő szerződéskötésre jogosult személyek általi folytatása, a kereskedelemről szóló törvény 6. fejezete szerinti önálló jogállással rendelkező megbízottak tevékenységének kivételével;
3. belföldi teljesítési helyű kereskedelmi ügyletek folyamatos végrehajtása, még akkor is, ha a külföldi személy nem rendelkezik állandó képviselővel, illetve állandó hellyel.

3.5. Zakon za nasarchavane na investitsite (a beruházások ösztönzéséről szóló törvény) (a DV 1997. október 24-i 97. száma, legutóbbi módosítás: a DV 2024. március 8-i 20. száma):

„**24. cikk** [...] [omissis] (1) Azon külföldi személyek, akik vagy amelyek a nemzeti jogszabályaik értelmében jogosultak kereskedelmi tevékenységet folytatni, az ország területén kereskedelmi képviseletet hozhatnak létre, amelyeket a bolgár kereskedelmi és iparkamaránál nyilvántartásba kell vetetni.

(2) Az (1) bekezdésben megjelölt képviseletek nem jogi személyek, és nem folytathatnak gazdasági tevékenységet.

(3) A külföldi személy által az általa az (1) bekezdésnek megfelelően nyilvántartásba vetetett képviselet szükségletei céljára belföldi személyekkel kötött ügyleteket a belföldi személyek közötti ügyletekre vonatkozó szabályok szerint kell lebonyolítani.”

3.6. A nemzeti ítélkezési gyakorlat:

A [kérdést előterjesztő bíróság] a Varhoven kasatsionen sad (legfelsőbb semmítőszék, Bulgária) konkrét ügyekre vonatkozó ítélkezési gyakorlatára hivatkozik, amely nem kötelező erejű. Ezenkívül hivatkozik a kérdést előterjesztő bíróság határozatainak felülvizsgálatára a cselekvésre felszólító meghagyásra vonatkozó eljárás tekintetében hatáskörrel rendelkező bíróság – a Sofiyski gradski sad (szófiaiai városi bíróság, Bulgária) – ítélkezési gyakorlatára. [...] [omissis]

3.6.1. A Varhoven kasatsionen sad (legfelsőbb semmítőszék) 2013. augusztus 22-i 547. sz. végzése [...] [omissis]

„A fellebbviteli bíróság azon következtetése, amely szerint a kérelem nem felel meg sem a GPK 411. cikke (2) bekezdésének 3. pontja, sem pedig a GPK 411. cikke (2) bekezdésének 4. pontja szerinti követelménynek, mivel az adós székhelye külföldön van, hallgatólagosan a bíróság azon döntését foglalja magában, hogy a külföldi társaság – fióktelepének Bulgáriában történő nyilvántartásba vétele ellenére – nem rendelkezik állandó telephellyel, és ugyanakkor a bíróság azon álláspontját tükrözi, amely szerint a GPK [2019. előtti változata (a kérdést előterjesztő bíróság megjegyzése)] 411. cikke (2) bekezdésének 3. és 4. pontja szerinti két negatív feltétel egyikének fennállása elegendő a cselekvésre felszólító meghagyás kibocsátása iránti kérelem elutasításához. [...]

A GPK 411. cikke (2) bekezdésének 3. és 4. pontja értelmében a cselekvésre felszólító meghagyás kibocsátásának feltétele, hogy az adós formális vagy tényleges kapcsolatban álljon a Bolgár Köztársaság területével: természetes személyek esetében ezt az ország területén található *állandó lakcím vagy szokásos tartózkodási hely*, jogi személyek esetében a *székhely vagy állandó telephely* jelenti. A GPK 411. cikke (2) bekezdésének 3. pontja értelmében vett, az ország területén található állandó lakcímmel vagy székhellyel kizárólag belföldi személyek rendelkezhetnek. A GPK 411. cikke (2) bekezdésének 4. pontja szerinti, a Bolgár Köztársaság területén található szokásos tartózkodási hely vagy állandó telephely vizsgálatára tehát csak külföldi természetes vagy jogi személyek esetében kerül sor. A cselekvésre felszólító meghagyásnak valamely adóssal (jogi személlyel) szemben területi alapon történő kibocsátásához *elegendő* a GPK 411. cikke (2) bekezdésének 3. és 4. pontjában megjelölt, Bulgária területéhez fűződő *kapcsolatok egyikének fennállása*. Ez abból is következik, hogy a két kapcsolótényező (székhely vagy állandó telephely) egyikének fennállása esetén a jogi személlyel szemben az erre hatáskörrel rendelkező hatóságok Bulgária területén le tudják folytatni a végrehajtást a cselekvésre felszólító meghagyás alapján.

A fióktelep a kereskedő tevékenysége egy részének a székhelye szerinti helyen kívülre történő leválasztása. A kereskedő vállalkozásának részét képezi, aki azon keresztül kereskedelmi tevékenységet folytat, és a jogok és kötelezettségek a kereskedő vonatkozásában jönnek létre, mivel a fióktelep nem jogalany. A fióktelepnek a TZ 17a. cikke szerinti bejegyzésével a külföldi jogi személyek a Bolgár Köztársaság területén is folytatnak tevékenységet, amiből az következik, hogy ott a GPK 411. cikke (2) bekezdésének 4. pontja értelmében vett állandó telephellyel rendelkeznek.

A GPK 411. cikke (2) bekezdésének 3. és 4. pontja alapján, amennyiben a jogi személy (az adós) az ország területén nem rendelkezik bejegyzett székhellyel, de ott a TZ 17a. cikke szerint bejegyzett fióktelepen keresztül állandó telephellyel rendelkezik, az adósnak a GPK 411. cikke értelmében vett »székhelye« mint a kérelem tekintetében az illetékesség meghatározására szolgáló kritérium alatt a külföldi jogi személy fióktelepének székhelye értendő. A cselekvésre felszólító meghagyásra vonatkozó eljárás szabályai speciálisabbak, mint a polgári peres

eljárások általános szabályai. Ezért a TZ 20. cikke nem alkalmazható analógia útján a cselekvésre felszólító meghagyás kibocsátása iránti kérelem elbírálására illetékes bíróság meghatározására.

A fentiekben kifejtettekre tekintettel a kérdést előterjesztő bírósági tanács véleménye szerint az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekre a következő választ kell adni: Cselekvésre felszólító meghagyás kibocsátható azon külföldi jogi személlyel mint adóssal szemben, amely az ország területén található fiókteleppel rendelkezik, mivel a GPK 411. cikke (2) bekezdésének 3. és 4. pontja alapján az adósnak a GPK 411. cikke értelmében vett »székhelye« alatt, amelynek alapján az illetékes bíróság meghatározásra kerül, a külföldi jogi személy (az adós) fióktelepének székhelye értendő.”

3.6.2. A Varhoven kasatsionen sad (legfelsőbb semmítőszék) 2021. december 3-i 60275. sz. végzése [...] [omissis]

A GPK 53. cikke szerint az országban lakóhellyel rendelkező külföldiek részére történő kézbesítés az illetékes közigazgatási hatóságoknál megadott címre történik. A GPK 53. cikkének alkalmazására vonatkozó ítélkezési gyakorlat szerint ez a rendelkezés olyan cím fennállásának megállapítását írja elő, amelyet az illetékes közigazgatási hatóságnál, így az Agentsia po vpisvaniatánál (nyilvántartó hatóság, Bulgária) megadtak, amely a BULSTAT-nyilvántartást mint a Bolgár Köztársaság területén vonatkozó tevékenységet folytató valamennyi természetes és jogi személy és más jogalany egységes azonosítására szolgáló egyetlen központi elektronikus nyilvántartást vezeti és fenntartja. A [...] [omissis] BULSTAT-nyilvántartásról szóló törvény értelmében a Bulgáriában ingatlannal rendelkező külföldi természetes személy bejegyzett címe *az érintett valamennyi állami intézménnyel folytatott belföldi levelezése során használt cím, amiből következik a BULSTAT-nyilvántartásba bejegyzett címnek mint a GPK értelmében vett címbejegyzésnek a jogi jelentősége.*”

3.6.3. A Sofiyski gradski sad (szófiaiai városi bíróság) 5383/2014. sz. polgári fellebbezési ügyben hozott 2014. szeptember 25-i 18898. sz. végzése [...] [omissis]

„A GPK 411. cikke (2) bekezdésének 3. és 4. pontja szerinti negatív feltételek fennállását a bíróság hivatalból vizsgálja, és amennyiben ilyen feltétel áll fenn, a cselekvésre felszólító meghagyás kibocsátását meg kell tagadni. A fent említett rendelkezések értelmében a cselekvésre felszólító meghagyást nem bocsátják ki, ha az adós nem rendelkezik székhellyel vagy állandó telephellyel a Bolgár Köztársaság területén. A jelen ügyben a kérelmező adósként a Turkish Airlinesnak a Bolgár Köztársaság tekintetében kijelölt, a bolgár kereskedelmi és iparkamaránál bejegyzett kereskedelmi képviselőjét, »T. H. Y.«-t jelölte meg. A beruházások ösztönzéséről szóló törvény 24. cikkének (1) bekezdése értelmében azon külföldi személyek, akik vagy amelyek a nemzeti jogszabályaik értelmében jogosultak kereskedelmi tevékenységet folytatni, az ország területén kereskedelmi képviselőket hozhatnak létre, amelyeket a bolgár kereskedelmi és iparkamaránál

nyilvántartásba kell vetetni, és a 24. cikk (2) bekezdése értelmében *ezek a képviselők nem jogi személyek, és nem folytathatnak gazdasági tevékenységet. A gazdasági tevékenységet maga a kereskedő, és nem a kereskedelmi képviselő folytatja.* A cselekvésre felszólító meghagyás kibocsátására vonatkozó, a GPK 411. cikke (2) bekezdésének 3. és 4. pontjában megjelölt *negatív feltételek fennállnak*, így a jogorvoslati kérelem megalapozatlan, és a megtámadott végzést helyben kell hagyni.”

A Sofiyski rayonon sad (szófiai kerületi bíróság) bírósági tanácsai részben követik az utóbb idézett végzést, részben pedig kibocsátanak cselekvésre felszólító meghagyást olyan külföldi személyekkel szemben, akiknek vagy amelyeknek a Bolgár Köztársaság területéhez fűződő egyetlen kapcsolata a bolgár kereskedelmi és iparkamaránál bejegyzett kereskedelmi képviselő.

4. Tényállás

A kérelmező előadja, hogy repülőjegyet vásárolt az adóstól, és a bíróság utasításai ellenére megtagadja annak megjelölését, hogy milyen módon hajtotta végre a vásárlást. A kérdést előterjesztő bíróság utasításaira válaszul csupán az 1215/2012/EU rendelet 7. cikke szerinti általános joghatósági szabályokra hivatkozik, és azt állítja, hogy az a körülmény, hogy légi járatának Szófiában kellett volna leszállnia, elegendő ahhoz, hogy a jelen ügyben megalapozza a bíróság joghatóságát, és hogy a nemzeti jog szerinti más korlátozások nem alkalmazandóak.

Az eljárásban benyújtott jegy a fuvarozó egy weboldaláról származik, azt francia nyelven állították ki, és 2022. szeptember 28-án az online@booking.lufthansa.com e-mail címről küldték el. A jegyen az UOVOI6 foglalási kód szerepel, és az a [...] repülőtérről 2022. december 19-én 10 óra 50 perckor induló és a Frankfurt am Main-i repülőtérre érkező, majd 2022. december 19-én 14 óra 20 perckor ez utóbbi repülőtérről induló és a szófiai repülőtérre érkező légi járatokat tartalmaz.

A kérelmező arra hivatkozik, hogy a légi járat nem közlekedett, és 2022. december 23-án e-mail útján panasszal élt a fuvarozónál.

A BULSTAT-nyilvántartás elektronikus rendszeréből származó információk szerint a jövőbeli adós, a Deutsche Lufthansa AG német jog szerinti társaság, amely Bulgáriában „üzletviteli tanácsadást és egyéb gazdasági tevékenységet” folytat. Formálisan nem jegyeztetett be fióktelepet Bulgáriában a kereskedelemről szóló törvény alapján, és egy szófiai címmel rendelkező bejegyzett állandó telephelye van. [...] [omissis]

5. KAPCSOLAT AZ UNIÓS JOGGAL ÉS AZ ÉRTELMEZÉS SZÜKSÉGESSÉGE:

5.1. Első kérdés – A joghatóságra vonatkozó korlátozások:

Az értelmezés szükségessége abból ered, hogy tisztázni kell, hogy a nemzeti jogalkotók milyen korlátok között korlátozhatják bíróságaik bizonyos eljárások lefolytatására vonatkozó joghatóságát, ha ezek az eljárások az 1215/2012/EU rendelet tárgyi hatálya alá tartoznak. Tisztázni kell, hogy a rendelet mennyiben hoz létre a joghatósági szabályok teljes harmonizációjára szolgáló egységes szabályozást, vagy csak keretszabályokat vezet be az egyes tagállamok jogalkotói számára.

A bolgár jog különös joghatósági szabályokat tartalmaz a cselekvésre felszólító meghagyások (fizetési meghagyások) kibocsátására irányuló nemzeti eljárásokra vonatkozóan, amely szabályok kizárják az ilyen meghagyások kibocsátását azokban az esetekben, ha az adós nem rendelkezik az ország területén található bejegyzett állandó lakcímmel, illetve székhellyel, vagy szokásos tartózkodási hellyel, illetve bejegyzett állandó telephellyel. Így a joghatósági szabályok ebben a különös eljárásban kizárják az egyéb joghatósági okokat, amelyeket például az 1215/2012/EU rendelet 7. cikke ír elő, holott azokat a rendelet kifejezetten megengedi.

Ezért az a kérdés is felmerül, hogy a valamely tagállam nemzeti jogában bevezetett ilyen korlátozás megengedett-e az Európai Unió Bíróságának (a továbbiakban: Bíróság) azon ítélkezési gyakorlatára (nem szükséges egyes ítéleteket idézni, mivel megszilárdult elvről van szó) tekintettel, amely szerint a joghatósági szabályokat egységesen kell szabályozni, és azoknak nagymértékben kiszámíthatóknak kell lenniük. E tekintetben a rendelet 5. cikkének (1) bekezdésében foglalt rendelkezés nyilvánvalóan megköveteli, hogy a nemzeti bíróságok a nemzeti joguktól függetlenül joghatósággal rendelkezzenek a rendelet megfelelő szakaszaiban megjelölt jogviták elbírálására. Ennek megfelelő felfogás vezethető le a Bíróság által a 2021. február 25-i Markt24 ítélet (C-804/19) 31–34. pontjában és a 2023. december 13-i Avdzhilov végzés (C-319/23) 27. pontjában képviselt álláspontból is, amely szerint az 1215/2012/EU rendeletben rögzített joghatósági szabályokat az esetlegesen hátrányos helyzetű felek védelmével kapcsolatos megfontolásoktól függetlenül egységesen kell alkalmazni.

Másrészt azonban a cselekvésre felszólító meghagyásra vonatkozó eljárás mint különösen egyoldalú eljárás mindig előír olyan különös korlátozásokat és feltételeket, amelyek mellett a jogvédelem ezen egyszerűsített módszere igénybe vehető. A legtöbb nemzeti jogrendszerben például erre csak pénzkövetelések vagy más követelések meghatározott és korlátozott köre esetében van lehetőség. Ha ezen eljárás alkalmazási köre a tárgytól (*ratione materiae*) függően korlátozható, úgy a tagállamoknak arra is lehetőségük kell legyen, hogy az eljárás alkalmazási körét a helytől (*ratione loci*) függően korlátozzák.

E két lehetséges érvelésre tekintettel a Bíróságnak azt kell tisztáznia, hogy az 1215/2012/EU rendeletben a polgári eljárásokra vonatkozóan előírt joghatóság csak a nemzeti bíróságok joghatóságának az uniós jog által meghatározott maximális keretét képezi-e, vagy éppen ellenkezőleg, a felperesek számára arra

vonatkozó alanyi jogot keletkeztet-e, hogy bírósági eljárást indítsanak azon alperesekkel szemben, akik az e rendeletben előírt esetek valamelyikének körébe tartoznak (azaz teljes harmonizációról van szó). Felmerül tehát a kérdés, hogy a rendelet rendelkezései – különösen az alapeljárás tényállására alkalmazandó 7. cikk 1. és 5. pontja – a rendelet 5. cikkének (1) bekezdése szerinti általános joghatósági keretre tekintettel lehetővé tesznek-e olyan nemzeti jogi rendelkezéseket, mint a GPK 411. cikke (2) bekezdésének 4. és 5. pontja, amelyek más, korlátozottabb joghatósági okokat írnak elő.

5.2. Második és harmadik kérdés – A „fióktelep, képviselet vagy telephely” fogalmának értelmezése és annak a nemzeti jog értelmezése szempontjából fennálló jelentősége

Az első kérdésre adott választól függetlenül a kérdést előterjesztő bíróságnak az ügy nemzetközi jellegére, a bíróságok joghatóságára vonatkozó uniós jogi aktusok elfogadására, valamint a bolgár bíróságoknak az „állandó telephely” fogalmával kapcsolatos ellentmondásos gyakorlatára tekintettel meg kell vizsgálnia, hogy az 1215/2012/EU rendelet 7. cikkének 5. pontjában szereplő „fióktelep, képviselet vagy telephely” fogalma milyen korlátok között használható fel a külföldi jogi személy GPK 411. cikke (2) bekezdésének 5. pontja értelmében vett „állandó telephelye” fogalmának értelmezéséhez. E célból azt [a kérdést] kell megválaszolni, hogy a „fióktelep, képviselet vagy telephely” fogalma az uniós jog önálló fogalma-e, amely mindig meghatározza a nemzeti jogban használt fogalmak tartalmát is, vagy ezen intézmények nemzeti jog szerinti meghatározásához kapcsolódik, és csak az uniós jogban szabályozott egyes általános jellemzőket vesz figyelembe.

A Bíróság nem értelmezte gyakran a rendelet 7. cikkének 5. pontjában szereplő „fióktelep, képviselet vagy telephely” fogalmát. A 2019. április 11-i Ryanair DAC ítélet (C-464/18) 33. pontjában a Bíróság három kritériumot jelölt meg, amelyek lehetővé teszik a joghatóságnak a fióktelep helye alapján történő meghatározását. Az első két kritériumot a fióktelep szervezeti önállósága és tárgyi felszereltsége jelenti, a harmadik pedig arra vonatkozik, hogy a jogviszony a fióktelep azon tevékenységeivel összefüggésben jön-e létre, amelyeket abban a tagállamban kell folytatni, ahol a fióktelep található. E kritériumokból egyértelműen kitűnik, hogy az 1976. október 6-i Tessili ítélet (12/76) 11. pontjában adott értelmezésnek megfelelően a Bíróság úgy ítéli meg, hogy a „fióktelep, képviselet vagy telephely” fogalma az uniós jogban önálló jelentéssel bír, és azt valamennyi tagállam jogrendjébe ugyanúgy kell átvenni.

Ha ez így van, és amennyiben a polgári ügyekben fennálló joghatóságról – egy, az 1215/2012/EU rendelet által harmonizált területről – van szó, abból kellene kiindulni, hogy a hasonló értelemben használt fogalmaknak a nemzeti jogrendszerekben azonos jelentéssel kell bírniuk. Ez problematikussá teszi a bolgár Varhoven kasatsionen sad (legfelsőbb semmítószerk) fenti 32. és 33. pontban idézett, 2021. decemberi végzésben szereplő álláspontját, [amely] kizárja a bejegyzett cím fennállása és az állandó telephely tevékenysége közötti

kapcsolatot, amely tevékenységnek az előző pontban hivatkozott Ryanair DAC ítélet (C-464/18) szerint össze kell függnie a jogvita tárgyát képező jogviszonnyal ahhoz, hogy joghatósági okot képezzen. A kérdést előterjesztő bíróságnak ezért meg kell vizsgálnia, hogy e fogalom az Unión belül egységes jelentéssel bír-e, és hogy ezt a jelentést kell-e alkalmazni az olyan nemzeti jogi rendelkezések értelmezése során, amelyek az uniós jogban foglaltaktól eltérő joghatósági okokat írnak elő (amennyiben az első kérdésre az a válasz adandó, hogy ez lehetséges).

Ennek lehetségesnek kell lennie, mivel a nemzeti jog értelmezése nem sértheti az uniós jog hatékony érvényesülését. Mivel a jelen ügyben a joghatósági szabályok az alperes védelmét, valamint a joghatósággal rendelkező bíróság előreláthatóságát hivatottak biztosítani, az 1215/2012/EU rendeletben foglaltaktól jelentős mértékben eltérő nemzeti joghatósági szabályok elfogadása korlátozhatja az e rendelet 5. cikke által biztosítani kívánt védelmet. Ezért arra a kérdésre is választ kell adni, hogy a jelen ügyben az „állandó telephely” nemzeti fogalmát – az 1990. november 13-i Marleasing ítéletből (C-106/89) eredő kötelezettségek figyelembevételével – szükségszerűen e fogalom Bíróság által adott értelmezésének megfelelően kell-e értelmezni.

A jelen ügyben lényegében arról a kérdéstről van szó, hogy a joghatóság levezethető-e a nemzeti ítélkezési gyakorlat által felállított feltételből, nevezetesen a saját szervezet meglétéből és annak formális bejegyzéséből, vagy annak szükségszerűen a különálló szervezeti egység (fióktelep, képviselő) tevékenysége és az eljárás tárgya közötti tárgyi összefüggésen kell alapulnia. Ebben az értelemben a Bíróság értelmezése lényegesen megszorítóbbnak tűnik.

A kérdést előterjesztő bírósági tanácsnak akkor is értelmeznie kell az „állandó telephely” fogalmát, ha az első kérdésre az a válasz adandó, hogy a szerződés teljesítésének helye szerinti bírósággal rendelkezik annak értékelésére, hogy a jelen ügyben az esetlegesen kibocsátott, cselekvésre felszólító meghagyás kézbesíthető-e ezen az állandó telephelyen a kötelezett munkavállalói részére. Azt is tisztázni kell tehát, hogy szolgálhat-e az érintett féllel való levelezésre egy ilyen állandó telephely, amennyiben az a felek között a bíróság előtti vita tárgyát képező jogviszony területétől eltérő területen folytat tevékenységet.

5.3. Meghatározza-e a „fióktelep, képviselő vagy telephely” fennállása egy tagállamon belül a bíróságok illetékességét is?

2007. május 3-i Color Drack ítéletének (C-386/05) 30. pontjában a Bíróság megállapította, hogy amennyiben a polgári ügyekben fennálló joghatósági szabályok az azon hely szerinti bíróság (és nem állam) eljárásra való jogosultságát irányozzák elő, ahol egy adott esemény bekövetkezik, úgy e szabályok nem csak – különböző államok viszonylatában – a bíróságok joghatóságát határozzák meg, hanem – ugyanazon állam más bíróságaival szemben – az illetékességet is.

Még nem született döntés arról a kérdésről, hogy ez az általános szabály a „telephely helyén” indított eljárásokra is alkalmazandó-e, így ezt a kérdést fel kell tenni.

5.4. Hogyan vizsgálja a bíróság hivatalból a joghatóság[át] az egyoldalú eljárásokban?

Végül a jelen ügyben az a kérdés is felmerül, hogy az eljáró bíróság joghatóságára tekintettel hogyan védhetők az eljárásban jelenleg részt nem vevő adós (a kötelezett) érdekei. Az 1215/2012/EU rendelet 28. cikkének (1) bekezdése értelmében a nemzeti bíróságok csak azt követően hoznak határozatot a rendelet hatálya alá tartozó eljárásokban fennálló joghatóságukról, hogy az ellenérdekű félnek lehetőséget biztosítottak joghatósági kifogás előterjesztésére. Az ezen általános szabály alóli egyetlen előírányzott kivételt a rendelet 24. cikke szerinti kizárólagos joghatóság esete képezi.

Ugyanakkor a Bíróság a 2021. szeptember 9-i Toplofikatsia Sofia ítéletének (C-208/20 és C-256/20) 32. és 33. pontjában megállapította, hogy az 1215/2012/EU rendelet nem alkalmazandó a bírósági határozatok elfogadásukat követő hatálybalépésére, valamint a megsemmisítésük és hatályon kívül helyezésük lehetőségére vonatkozó rendelkezésekre. E háttérre tekintettel a bíróságnak nincs lehetősége arra, hogy a cselekvésre felszólító meghagyás kibocsátását követően megvizsgálja az adósnak a bíróság joghatóságának hiányára vonatkozó kifogását, és a nemzeti jog értelmében nincs lehetősége arra, hogy a cselekvésre felszólító meghagyás kibocsátását megelőzően felhívja az adóst észrevételei megtételére. Ebben a helyzetben felmerül a kérdés, hogy az e rendelet 28. cikkének (1) bekezdésében foglalt szabály egyáltalán alkalmazható-e egy olyan egyoldalú eljárásban, mint a cselekvésre felszólító meghagyás kibocsátása, vagy ilyen esetekben a bíróságnak a joghatóságáról az alperes észrevételeinek megvárása nélkül kell határoznia.

A fentiekre tekintettel a kérdést előterjesztő bírósági tanács úgy ítéli meg, hogy az eljárást fel kell függesztenie, és az EUMSZ 267. cikk első bekezdése alapján az uniós jog értelmezésére vonatkozó kérdéseket kell a Bíróság elé terjesztenie.

A fenti indokok alapján a Sofiyski rayonon sad (szófiai kerületi bíróság) 28. tanácsa az EUMSZ 267. cikk [első] bekezdése alapján

A KÖVETKEZŐKÉPPEN HATÁROZOTT:

A bíróság az eljárást [...] [omissis] az Európai Unió Bíróságának az alábbi kérdések tárgyában hozandó döntéséig **felfüggeszti**.

A bíróság az uniós jog értelmezésére vonatkozó következő kérdéseket **terjeszti az Európai Unió Bírósága elé:**

1) Úgy kell-e értelmezni a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló 1215/2012/EU

rendelet (átdolgozás) (a továbbiakban: 1215/2012/[EU] rendelet) 7. cikke 1. pontjának a) alpontját és 5. pontját, a rendelet 5. cikkének (1) bekezdésével összefüggésben, hogy

az az Unión belül a tagállamok bíróságainak joghatóságára vonatkozó kötelező erejű szabályokat ír elő, amelyeket nem zárhatnak ki az egyszerűsített eljárások meghatározott típusaira vonatkozó nemzeti jogi rendelkezések, amely eljárások esetében a nemzeti bíróságok illetékességére vonatkozó különös feltételek is előírásra kerültek?

2) Az első kérdésre adandó választól függetlenül úgy kell-e értelmezni az 1215/2012/EU rendelet 7. cikkének 5. pontját a 2019. április 11-i Ryanair DAC ítélettel (C-464/18) összhangban, hogy

a „fióktelep, képviselet vagy más telephely” fogalma az uniós jog önálló fogalma, és igenlő válasz esetén milyen jelentőséggel bír e fogalom azon követelmény vonatkozásában, amely szerint a szerződésnek a fióktelep tevékenysége keretében kell létrejönnie?

3) Az első kérdésre adandó nemleges válasz esetén – azaz ha az említett rendelkezések nem kötelező erejűek – és a második kérdés első részére adandó igenlő válasz esetén úgy kell-e értelmezni az 1215/2012/EU rendelet 7. cikkének 5. pontját az 1990. november 13-i Marleasing ítélettel (C-106/89) összhangban, hogy

az olyan nemzeti jogi rendelkezéseket, amelyek a valamely tagállamban található „állandó telephely” fennállása alapján írnak elő joghatóságot, e fogalom tekintetében a „fióktelep, képviselet vagy telephely” fogalmának az Európai Unió Bírósága általi értelmezésével összhangban kell értelmezni?

4) Úgy kell-e értelmezni az 1215/2012/[EU] rendelet 7. cikkének 5. pontját, hogy

az a valamely fióktelep, képviselet vagy telephely elleni keresetek elbírálására vonatkozó joghatóság meghatározása érdekében nem csak a joghatóság Európai Unió tagállamai közötti megosztását, hanem az illetékesség egyes államok bíróságai közötti megosztását is szabályozza?

5) Úgy kell-e értelmezni az 1215/2012/EU rendelet 28. cikkének (1) bekezdését a 2021. szeptember 9-i Toplofikatsia Sofia ítéletben (C-208/20 és C-256/20) szereplő megállapításokkal összhangban, hogy

az a cselekvésre felszólító meghagyás kibocsátására irányuló eljáráshoz hasonló egyoldalú nemzeti eljárásokban, amelyekben a kötelezett az eljárásban csak a bírósági határozat meghozatalát követően vesz részt, nem teszi lehetővé a bíróság számára, hogy joghatóságáról csak a bírósági határozat kötelezett részére történő kézbesítésének megkísérlését követően határozzon?

[...] [omissis]

[...] [omissis]

[...] [omissis]

MUNKADOKUMENTUM